

Požar u Robnoj kući "Lesnina" u Osijeku

Nevjerica na licu zamjenika zapovjednika Javne vatrogasne postrojbe Osijek, Ivana Barta, u trenucima primanja obavijesti o požaru u robnoj kući "Lesnina" u Osijeku, vrlo brzo vratila je vatrogasce koji su se nalazili u opuštenom raspoloženju tzv. "drugog poluvremena" Skupštine DVD-a "Osijek Gornji Grad" u surovu stvarnost.

Događaj koji se zbio 23. veljače u Ulici jablanova u Osijeku, po mnogočemu spada u red "horor" događaja izrežiranih silnim propustima bivših i sadašnjih vlasnika, odnosno korisnika objekta.

Položaj i karakteristike objekta

Robna kuća "Lesnina" nalazi se u Osijeku u jugozapadnoj, tzv. industrijskoj zoni grada u Ulici jablanova do koje se dolazi veznom Ulicom ariša s međunarodne ceste koja se nalazi u Ulici sv. Leopolda Bogdana Mandića, a povezuje autocestu Slavonki Brod - Zagreb s Republikom Madarskom.

Objekt robne kuće izgrađen je od betonske skeletne konstrukcije sa ispunama od opeke kao dvoetažni (P + I).

Pod na katu izrađen je od prenapregnutih betonskih greda položenih na betonske poprečne grede i stupove nosače, a ispunjen je i zaliven betonom te pokriven tepisonom.

Tlocrtno gledano radi se o pravokutniku 40 x 20 m s jednim glavnim ulazom za stranke i radnike širine 2 m na sredini čelnog dijela objekta.

Pored tog ulaza, u prizemlju južnog dijela čela zgrade nalazi se još jedan ulaz koji se hodnikom veže na teretni lift, a cijeli taj teretni prostor prelazi u veliki izložbeno-prodajni dio prizemlja objekta.

S istočne strane prizemlja postoji još jedan ulaz u kotlovnicu kroz koji postoji veza s prizemnim dijelom zgrade.

Veza s katom moguća je jedino putem centralnog stubišta koje se nalazi odmah uz centralni ulaz u prizemlje širine 2,6 m.

Stubište koje se nalazilo u sjevernom dijelu zgrade žrtvovano je (uklonjeno i otvor u podu zaziđan) zbog proširenja izložbenog prostora na katu.

Staklene površine protežu se cijelom zapadnom i sjevernom stranom objekta u prizemlju, a na katu su nekoliko manjih prozora sa sjeverne i južne bočne strane objekta, dok je ostala prednja i stražnja strana objekta na katu poslužila kao nosač za stilsku metalnu fasadu izvana, što je rezultiralo nedostatkom prozora odnosno otvora za ventilaciju.

Zgrada se zagrijava toplom vodom radijatorima, putem plinskog plamenika smještenim u kotlovnici koja se nalazi u sjeveroistočnom dijelu prizemlja.

Glavna elektro sklopka nalazi se u prizemlju uz kancelarijski sjeverni dio zgrade, a ona napaja glavnu razdjelnu sklopku na katu koja se nalazi upravo iznad nje.

Na katu su još i dva otvora kojima se trebalo odvoditi dim i toplina kod nastanka požara, ali nedovoljne površine (oko 2,5 m² ukupno; prema proračunima trebalo je biti barem sedam kupola ukupne površine 8 m²).

* Međutim, ni ti otvori nisu bili u funkciji, jer automatski meha-

nizam otvaranja kupola nije bio ispravan. Neispravna instalacija vatrodajavnog sustava (od 1999. godine nije u uporabi) samo upotpunjava ružnu sliku nebrige bivših i sadašnjeg vlasnika objekta.

Tijek akcije

Dežurni operativni JVP u 20:13 sati prima telefonsku dojavu da gori robna kuća "Lesnina".

Alarmira dežurnu smjenu koja izlazi u prvoj navali i s jednom cisternom. Nakon nekoliko minuta stiže zapovijed od strane voditelja smjene Zdravka Sakača s mjesta događaja o potrebi slanja autoljestve, autocisterne i teretnog vozila za prijevoz opreme.

Dežurni izvješćuje zapovjednika i zamjenika postrojbe o događaju, Policijsku upravu te novinske kuće.

Tijekom početne borbe s vatrenom pošasti odigrava se organizacija drugog ešalona vatrogasnih postrojbi u kojoj se pozivaju profesionalni vozači JVP Osijek te stavljaju u pripremu tri gradska dobrovoljna vatrogasna društva (Osijek Donji Grad, Osijek Gornji Grad te Refala).

Nakon nekoliko minuta, izlazi na požar i vatrogasna cisterna DVD "Osijek Gornji Grad", jer se na mjestu požara utvrdilo da je hidrantska mreža neispravna.

Došavši na mjesto požara zajedno s prvim navalnim kolima, **voditelj smjene** uočava centar požara koji se brzo razvijao unutar sjevernog dijela objekta na katu. Situaciju dodatno komplicira vrlo gusti crni dim koji je ispunio cijeli prodajno - izložbeni prostor na katu, a dijelom i u prizemlju. Izlazak crnog dima kroz ventilacijski otvor na južnoj strani zgrade onemogućio je pretpostavljanje granica širenja plamene fronte.

Ta nepoznanica pratit će nas do samog dolaska u centar požara i njegovog rješavanja.

Voditelj akcije odlučuje se za **navalnu varijantu** kroz glavni ulaz i stubište na katu te preko autoljestve sa sjeverne strane kroz prozor na katu.

Ali kako to obično biva na tako neizvjesnim i nesigurnim poslovima oba navalna mlaza spriječena su u radu na samom početku:

1. *Navalna grupa u unutrašnjosti objekta u gustom crnom dimu i između izložbenog namještaja, koji je ograđen svaki za sebe provizorijama od iverice, nije uspjela doći odmah do centra požara, već je u dva navrata ostajala bez zraka u bocama, budući da se prodajno - izložbeni prostor ispunjen crnim dimom pretvorio u gotovo nerješivi labirint.*
2. *Navalna grupa izvan objekta sa sjeverne strane nije uspijevala riješiti enigmu čvrste metalne rešetkaste zaštite od svjetla gotovo dvadeset minuta, već je bila prisiljena kroz same rešetke uvesti mlaznicu s raspršenim mlazom i djelovati na požar.*

Budući da se pojavio problem opskrbe vodom zbog neispravne hidrantske instalacije morala se osigurati i dostava vode.

Organizirana je i dostava boca sa zrakom te izolacijskih aparata jer se pokazalo deficitarnim.

Ipak, krajnjom upornošću vatrogasci se probijaju u unutrašnjost opožarenog prostora kroz centralno stubište, a druga navalna grupa rotacijskom pilom za željezo uspijeva napraviti prolaz u objekt na katu sa sjeverne strane te združenim djelovanjem uspijevaju zaustaviti širenje požara na preostali dio zgrade.

Rezultat akcije gašenja

1. *Požar je zaustavljen na oko sedam metara od granice sjevernog bočnog zida i spriječeno je njegovo širenje na preostalim tridesetak metara na katu kao i na cjelokupni prizemni dio objekta (jedinstven prodajno - izložbeni prostor krcat*

namještajem i interijerom velike vrijednosti).

2. *Sačuvana je vrijedna kompjutorska oprema smještena u centralnoj upravljačkoj prostoriji u prizemlju (voda korištena za gašenje prodrta je u donje prostorije kroz betonsku deku).*

Problemi koji su ograničili dio ostvarivanja brze navale i rješavanja požara

1. *Opožareni prodajni prostor zbog svoje interijerne zamršenosti, a u nedostatku vidljivosti, zakomplicirao je situaciju. Ukazala se potreba nabavke radio veze s navalnim grupama, jer se lako moglo dogoditi da netko "zaglavi" u dimu i vatri, a da mu se ne može na vrijeme pomoći.*
2. *Metalne rešetke dodatno su usložile probleme ulaska, ali su ukazale na potrebu nabavke kvalitetnije i efikasnije razvalne opreme od brusne rotacijske pile (hidraulična razvalna oprema bila je neupotrebljiva na ovom požaru zbog njene povezanosti kratkim crijevima s agregatom).*
3. *Problem nedovoljne količine izolacijskih dišnih aparata te punjenje i zamjena boca na mjestu događaja poseban je problem.*
4. *Neispravna hidrantska mreža proširila je problem na osiguravanje dovoljne količine vode.*
5. *Zbog vrlo teškog probijanja do centra požara nije se mogao koristiti CAFS sustav što je rezultiralo većim utroškom vode za gašenje.*

Uočeni propusti vlasnika i korisnika objekata koji su prethodili događaju, ali i usložili situaciju na požarištu

1. *Požar je izbio u unutarnjem prostoru robne kuće u fazi njene rekonstrukcije i renoviranja. Rekonstrukcija je radena*

bez građevinske dozvole, a time i valjanih postupaka izrade projektne dokumentacije te radnih naloga za izvršenje radova.

2. *Građevinski zahvati odnosili su se na proširenje prodajnog prostora, a time i zatvaranja pomoćnog stubišta koje je služilo i kao evakuacijski izlaz. Osim toga, izradom fasade izvana, zatvoreni su gotovo svi otvori na katu koji su služili ventilaciji i rasvjetljavanju prostora.*
3. *Instalacija struje radena je bez projektne dokumentacije, te je postavljena s rasyjetnim tijelima koja su "skidana" iz drugog objekta.*
4. *Vatrodajavni sustav, projektiran i postavljen u vrijeme kad nije bilo upuštenog stropa i prije građevinske rekonstrukcije kata i da je bio u funkciji, ne bi dobio uporabnu dozvolu.*
5. *Sustav za odvođenje dima i topline nije primjereno izveden.*
6. *Hidrantska je mreža u okolici objekta neispravna.*
7. *S dvorišne strane objekta onemogućen je prilaz (s te strane nalazi se i glavni zaporni element za zatvaranje plina u kotlovnici), jer je vlasnik dvorišne zgrade i otvorenog dvorišnog prostora druga pravna osoba, a njen se predstavnik nije pojavio na požarištu da bi omogućio ulaz kroz visoku željeznu ogradu dvorišta.*
8. *Rekonstrukcija i uređenje interijera odiše neurednošću u smislu provođenja propisa zaštite na radu i zaštite od požara.*

Sve navedeno usložilo je situaciju na požarištu i vatrogascima napravilo velike probleme.

Nakon završetka akcije krenuli su uvidajni postupci, a angažirani su i sudski vještaci (zbog velike materijalne štete) kako bi se utvrdio uzrok požara. Ovaj tekst nastao je nakon konsultacije s odgovornim osobama za uvidaje koji su potvrdili ljudsku površnost koja je najčešći uzrok nastanka požara s takvim, pa i težim posljedicama.

Boris Banjan, zapovjednik JVP Grada Osijek